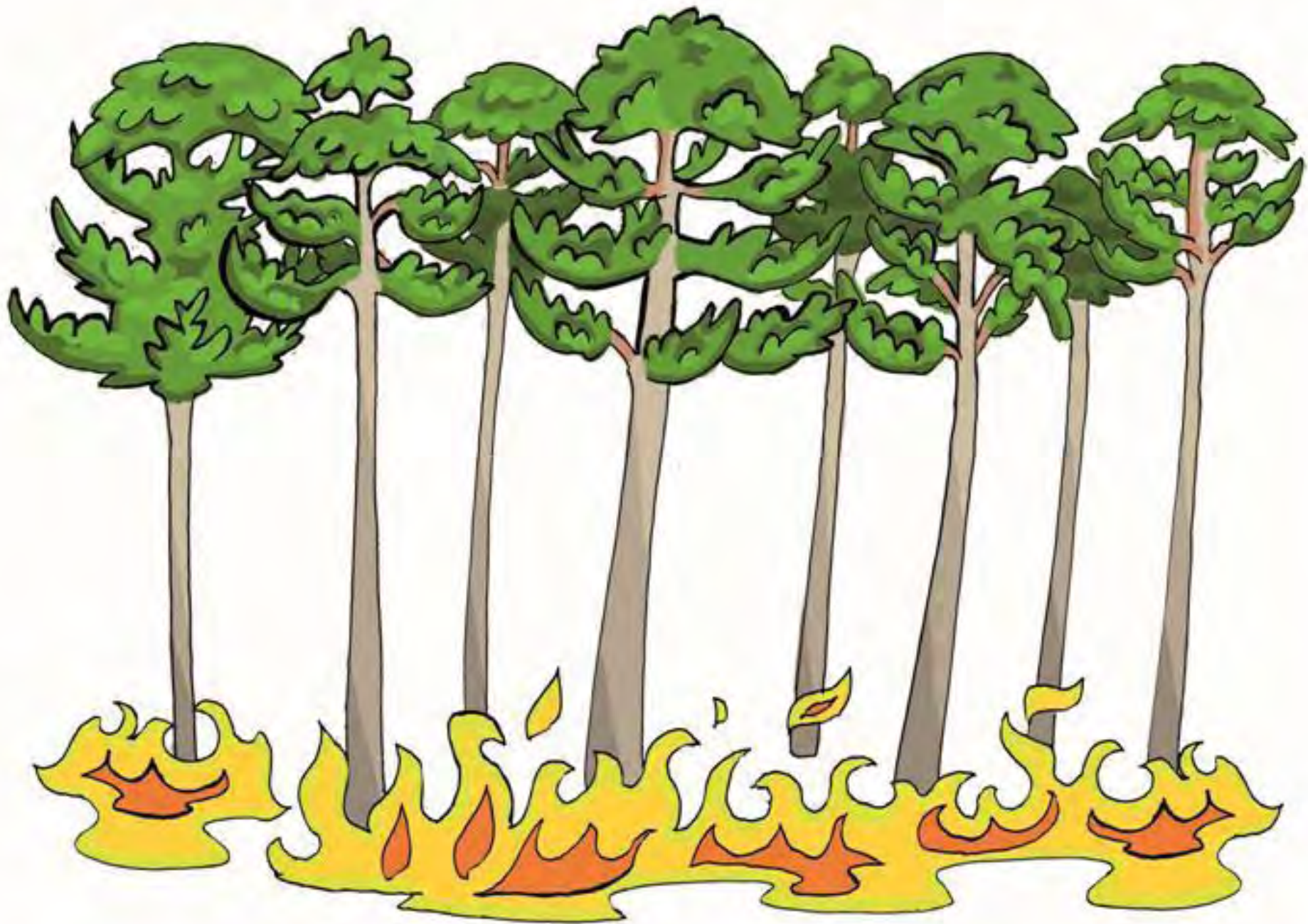

Savanorio Vincent Zuanella piešinys

Miško gaisrai kaip natūralus Pietų Lietuvos gamtos reiškinys

Mindaugas Lapelė

Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių
valstybinio gamtos rezervato direkcija, 2019

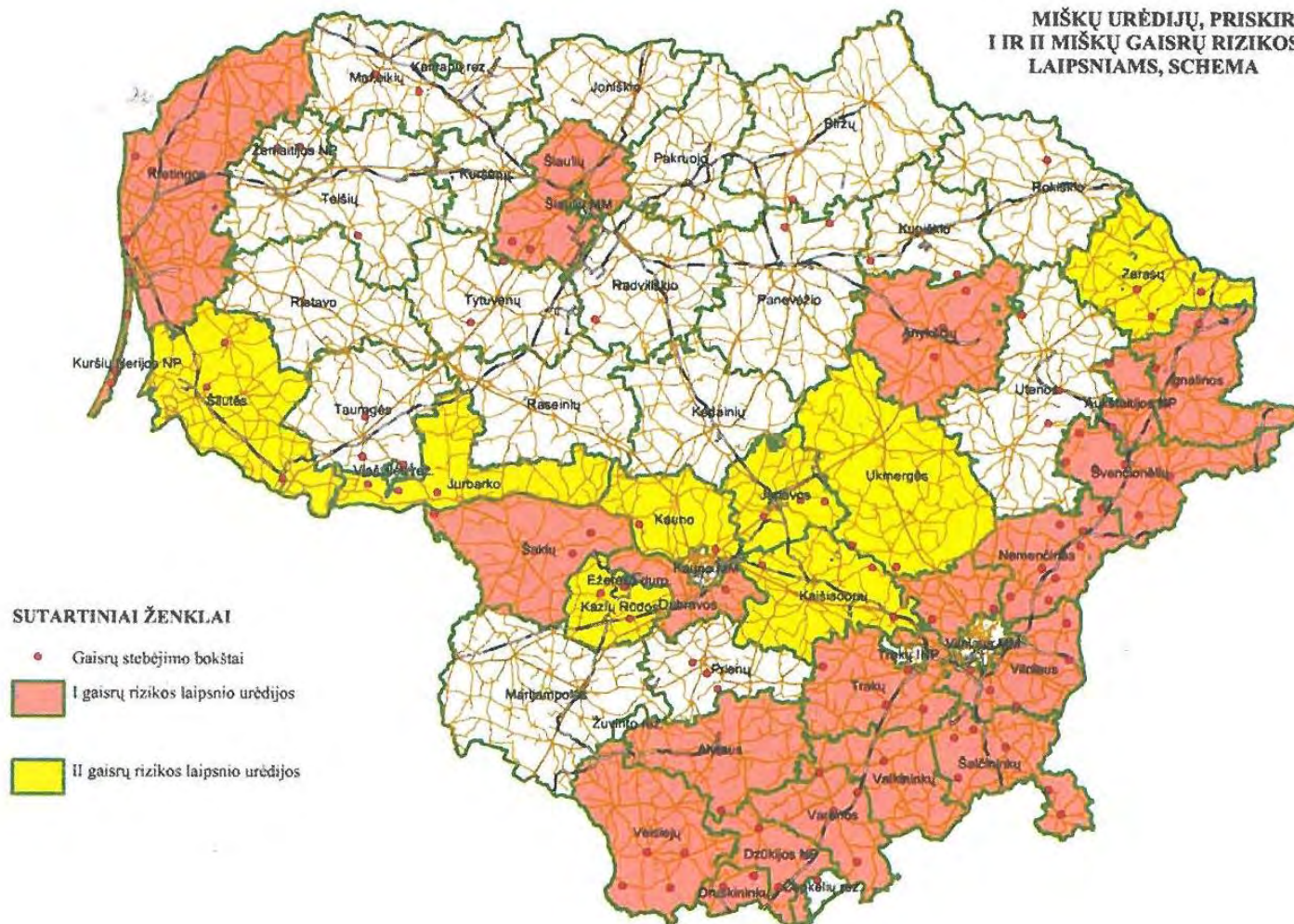
Sąlygos miško gaisrams kilti

- Gamtinės aplinkos ypatybės
 - Vyrauja nederlingi smėlynai
 - Specifinis mikroklimatas – karštos vasaros, įkaitusio oro konvekcija ir lokalios audros
 - Sausų pušynų vyravimas
- Ugnies naudojimas kraštovaizdžiui tvarkyti praeityje (viksvynų deginimas)
- Žemas gyventojų tankumas

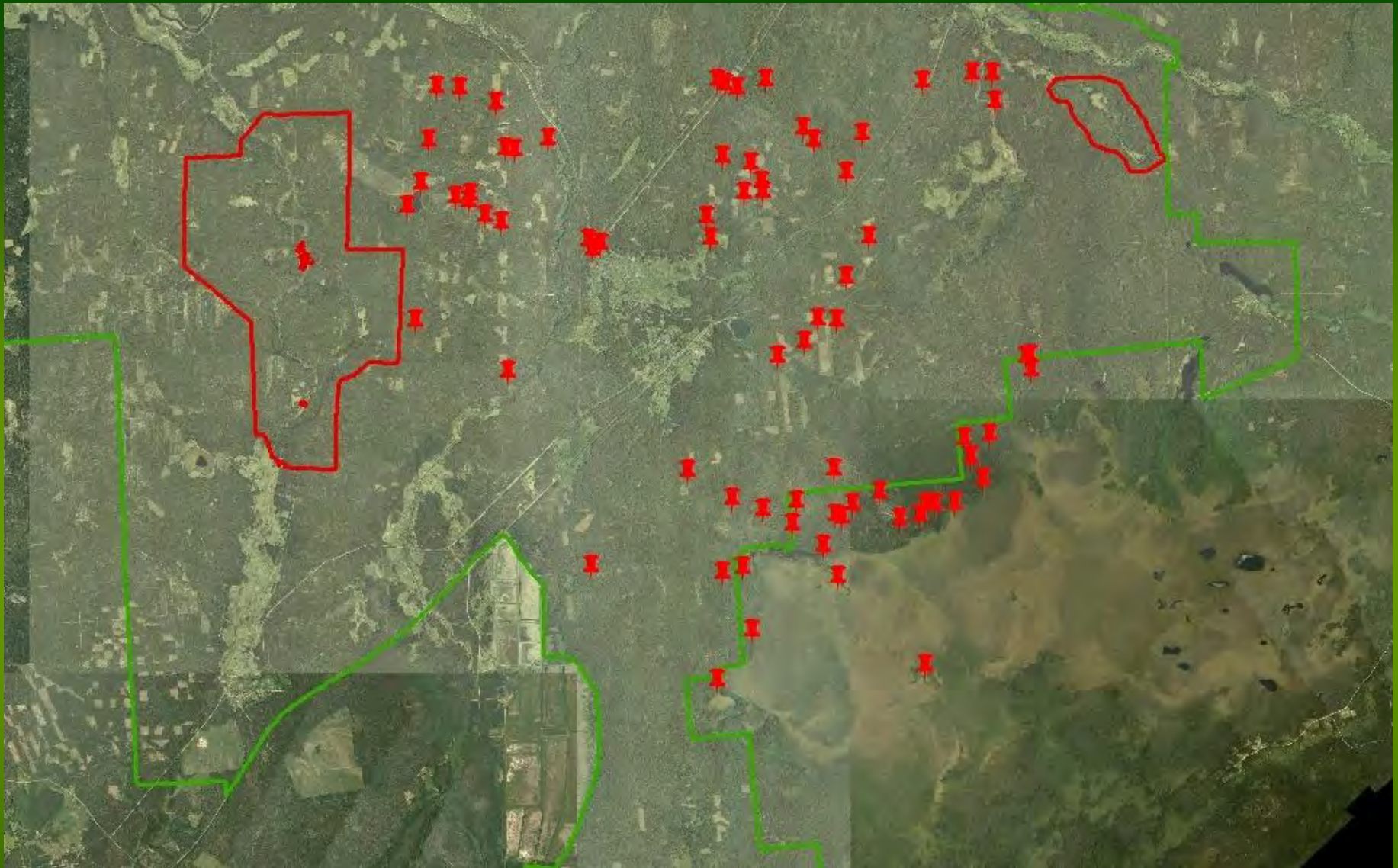
Marcinkonių kerpšiliai

**MIŠKŲ URĖDIJŲ, PRISKIRTŲ
I IR II MIŠKŲ GAISRŲ RIZIKOS
LAIPSNIAMS, SCHEMA**

17.1 pav. Urėdijų suskirstymas pagal gaisrų rizikos laipsnius

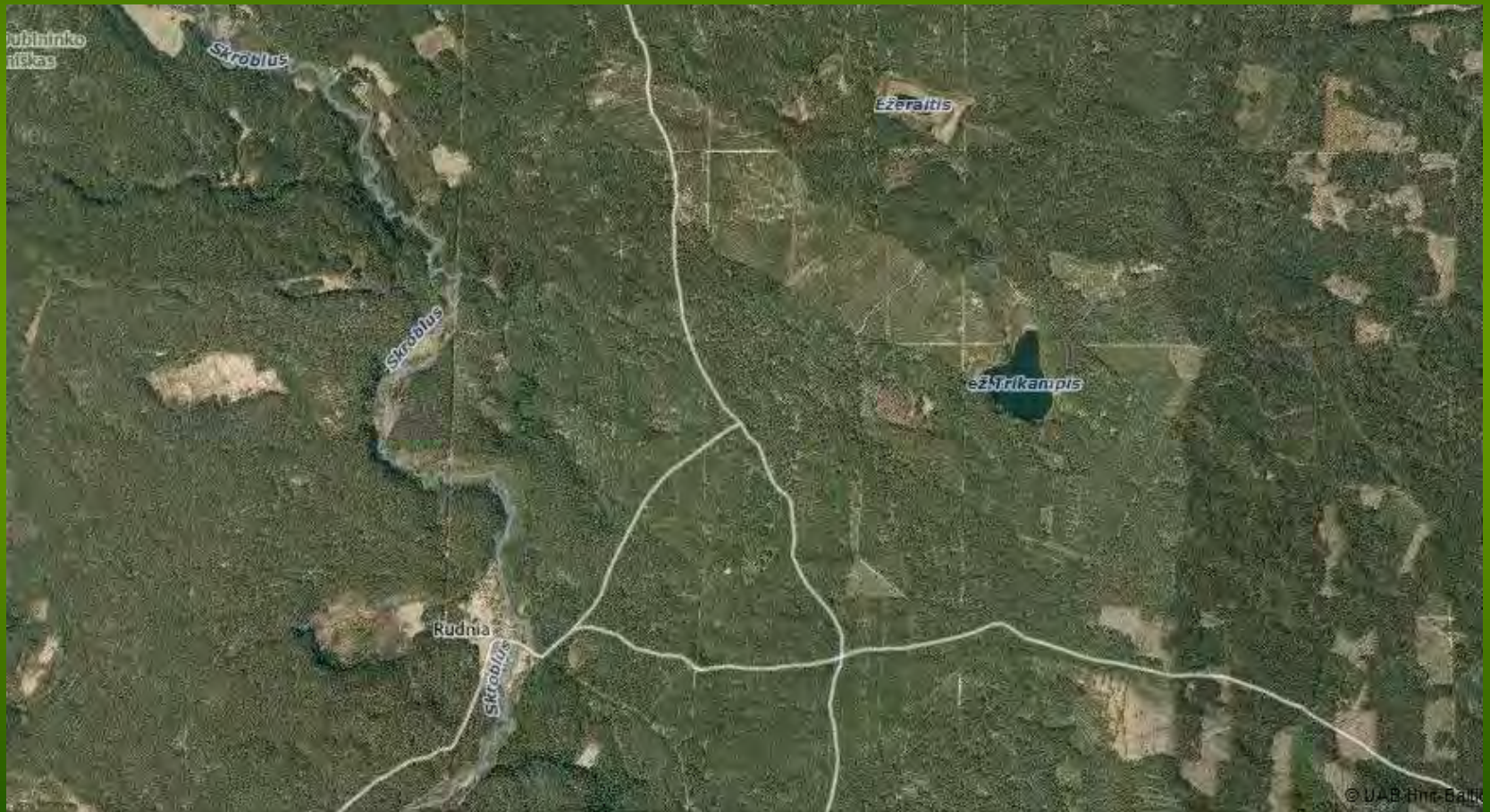
- Buvusios Druskininkų urėdijos kontroliuojamoje teritorijoje vidutiniškai apie 20 gaisrų per metus;
- Dėka efektyvios priešgaisrinės apsaugos vidutinis gairavietės plotas 0,13 ha;
- 88% Nacionalinio parko miškų priklauso 1 degamumo klasei;
- Sausuose pušynuose, ypač kerpšiliuose, gaisras gali kilti ir antrą dieną po lietaus.

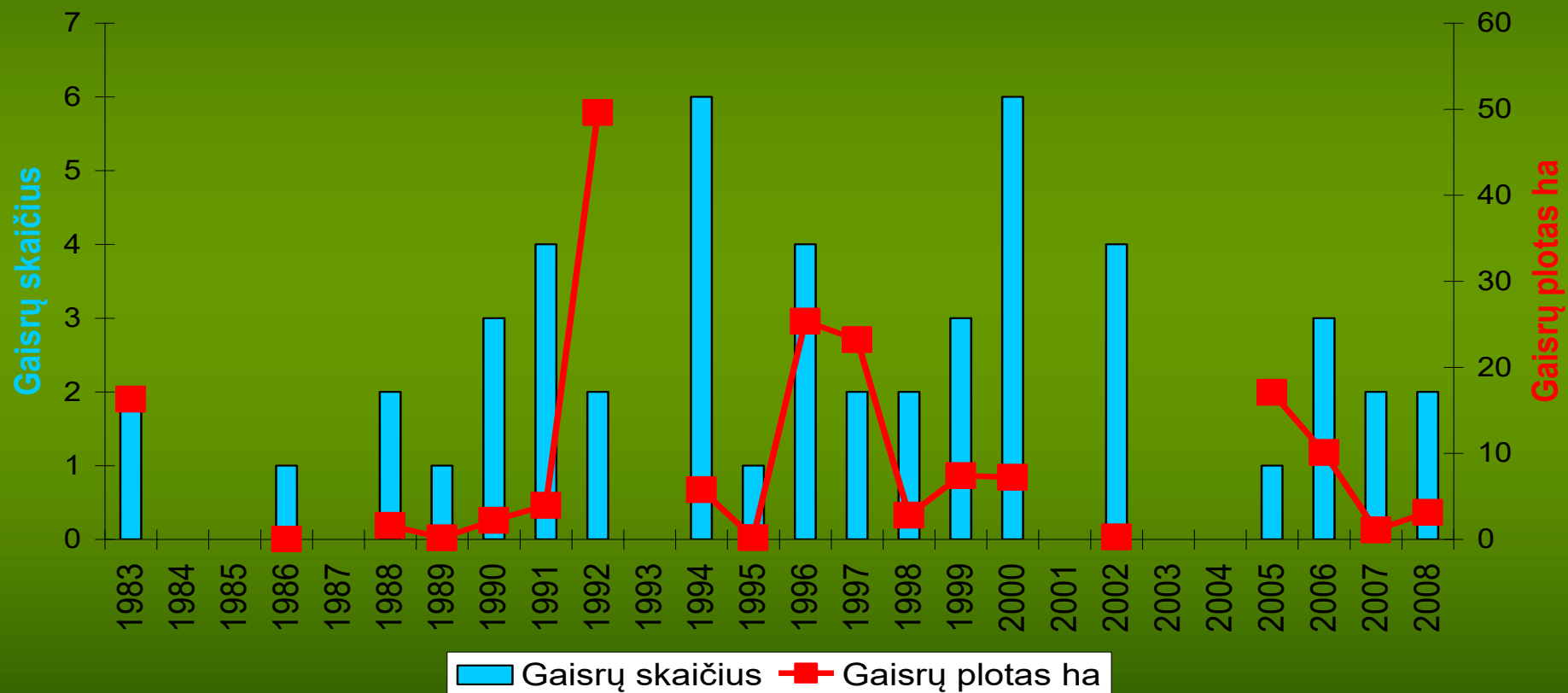
Senų gaisrų pėdsakai Marcinkonių apylinkėse

Onutės Grigaitės duomenys, 2012

The largest crone fire in Dzūkija NP
was in 1992 – 63.6 ha

Gaisrų kiekis ir jų paveiktas plotas Čepkelių valstybiniame gamtiniame rezervate 1983 - 2008 metais

- Savaime pušynuose gaisras gali kilti kas 20 – 50 metų;
- Europoje žaibas gali būti iki 10 % miško gaisrų priežastimi;
- Lietuvoje žaibai yra tik 1 % miško gaisrų priežastimi, 11 % gaisrų priežastys neišaiškintos;
- Iki 97 % miško gaisrų yra susiję su žmogaus veikla

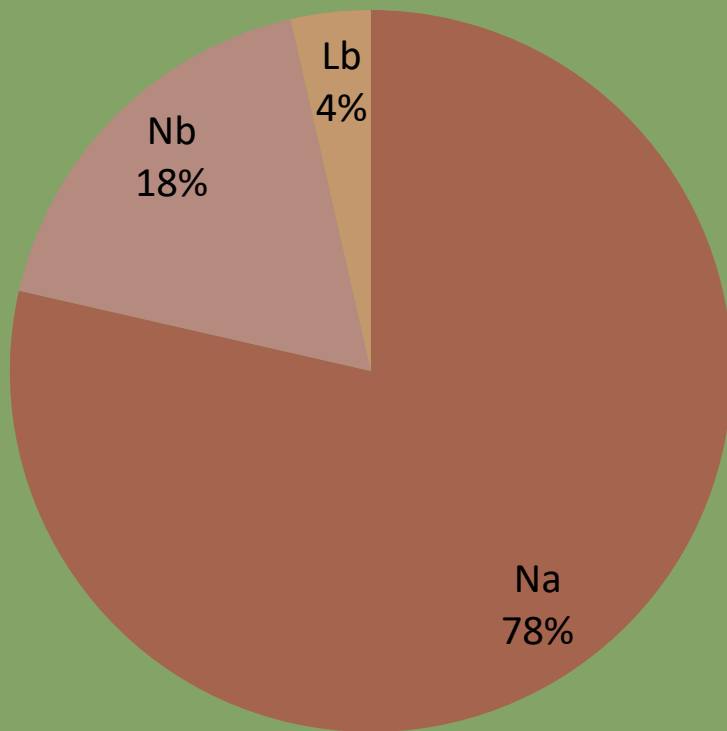

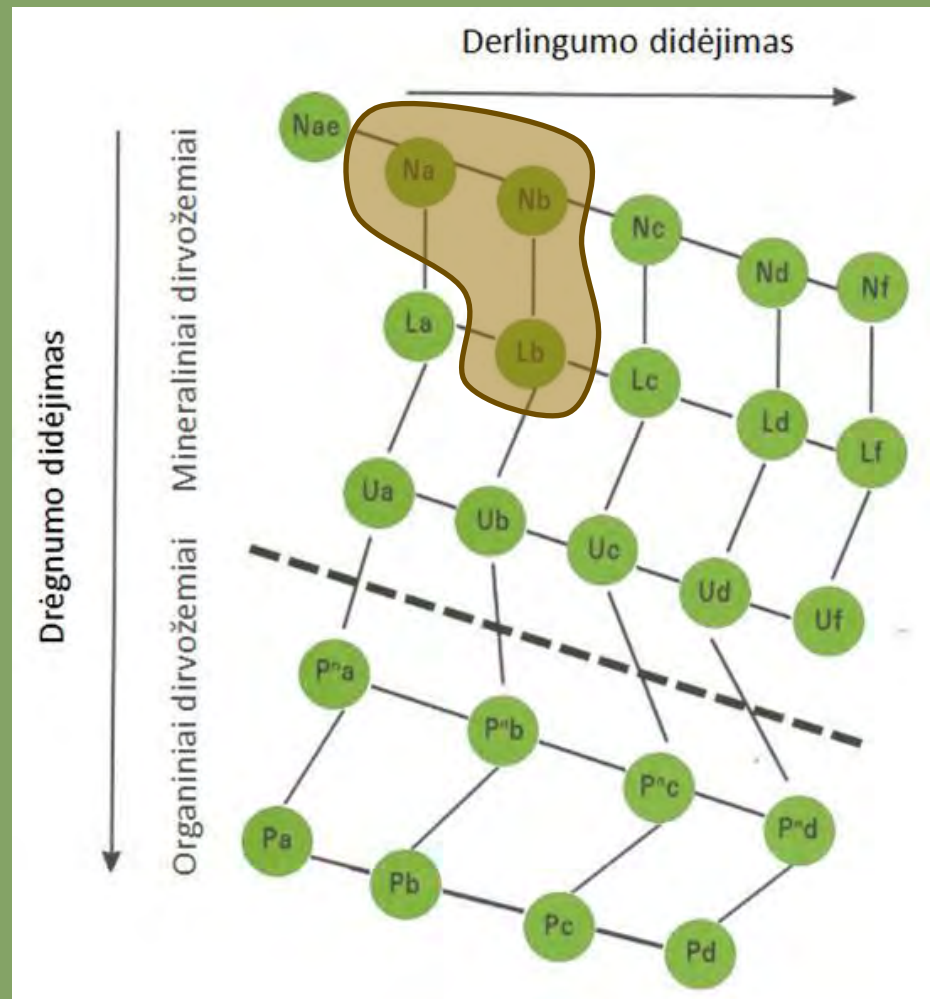
Rezultatai

Dirvožemio tipologija

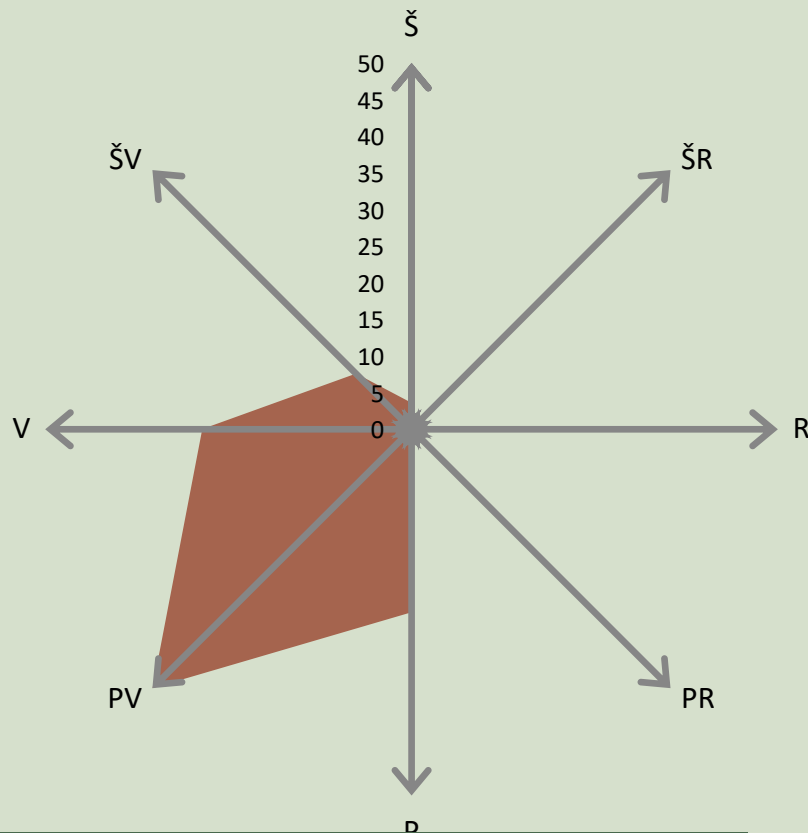
28 gaisraviečių analizė

David Martin Gallego, 2012

Rezultatai

Gaisrų kryptys

✓ Dažniausiai gaisrai plito į pietvakarius.

✓ Gana dažni buvo gaisrai vakarų ir pietų kryptimi.

✓ Pusėje tirtų sklypų gaisro kryptis buvo neaiški.

28 gaisraviečių analizė

David Martin Gallego, 2012

2009-05-02 gaisras prie Aklažerio

Ta pati vieta po 2 mën.

Aklažerio miškas 2017

Sanmanos ir kerpės degimvietėje tik pradeda atsistatyti

Nuo gaisrų priklausomos rūšys

Stipriausiai gaisrų įtakojamos kerpšilių buveinės

Virgilijus Monsevičius – ugnies
naudojimo gamtosaugoje advokatas

1956 - 2008

Ar sugražinti ugnį į gamtą – neįmanoma misija?

- 1999 – Pelkių apsaugos ir tvarkymo seminaras Marcinkonyse. Rekomendacijos naudoti ugnį gamtotvarkoje
- 2002 – 2007 – straipsniai laikraščiuose ir žurnaluose apie ugnies svarbą gamtai – V. Monsevičius, V. Uselis, M. Lapelė
- 2005 – stendai Čepkelių rezervate ir ekspozicijoje apie ugnies reikšmę miškų ir pelkių ekosistemoms
- 2009 – Aplinkos ministerijos leidimas Dzūkijos nacionalinio parko direkcijai panaudoti ugnį viržynų tvarkymui
- 2011 - pirmasis kontroliuojamas viržynų padegimas Lietuvoje

Tetervinams svarbių buveinių atkūrimas Dzūkijos nacionaliniame parke 2005 - 2006

2002

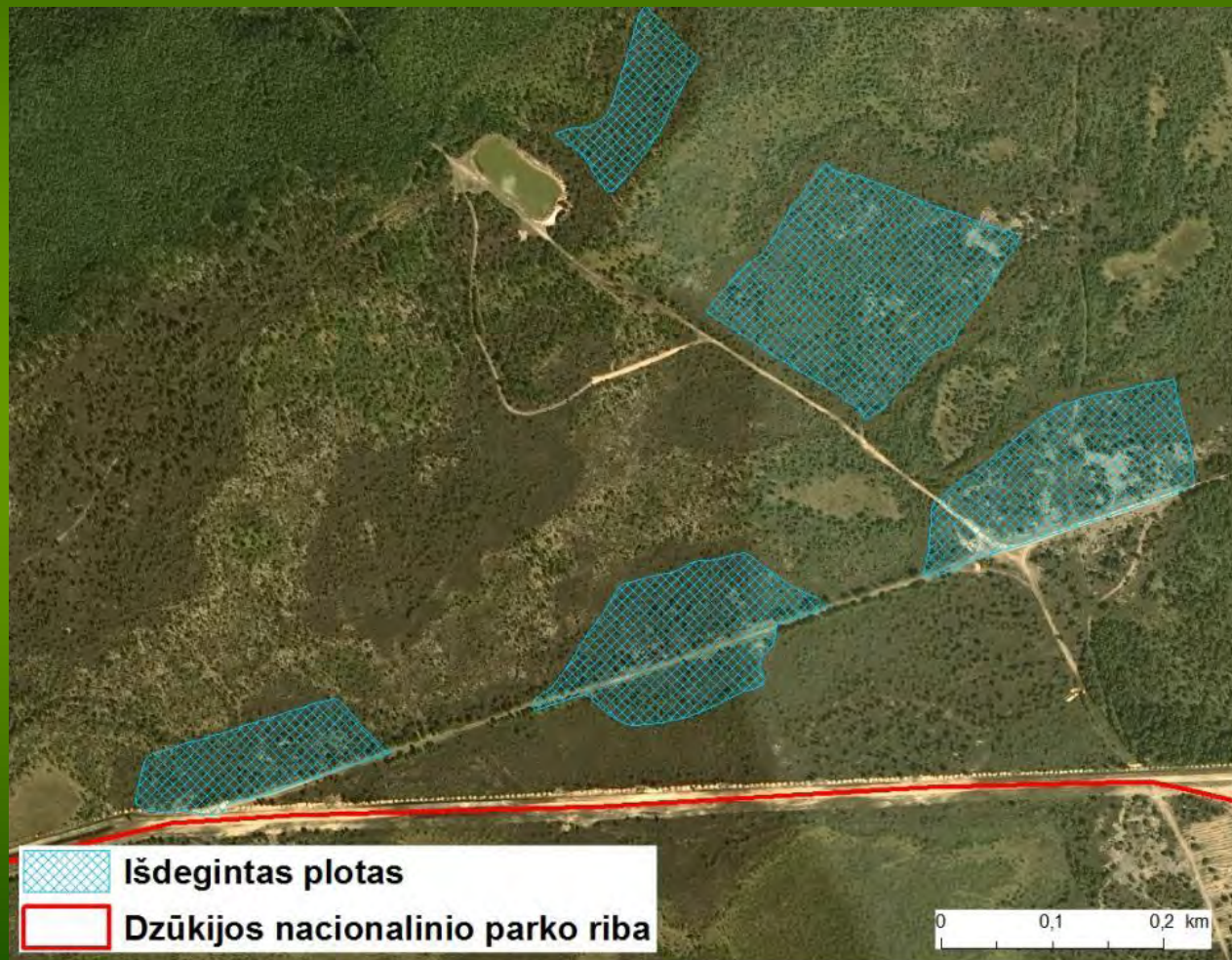

2009 – tie patys plotai

Pirmasis kontroliuojamas gaisras –2011 m. spalio 18 d.

Pirmieji rezultatai - 2012

- Išdegė kerpės ir samanės
- Geras viršių (*Calluna vulgaris*) atsikūrimas
- Dauguma daugiamečių augalų išgyveno
- Beržų ir drebulių ūgliai atsikūrė puikiai
- Mineralinių medžiagų dirvožemyje nepadaugėjo

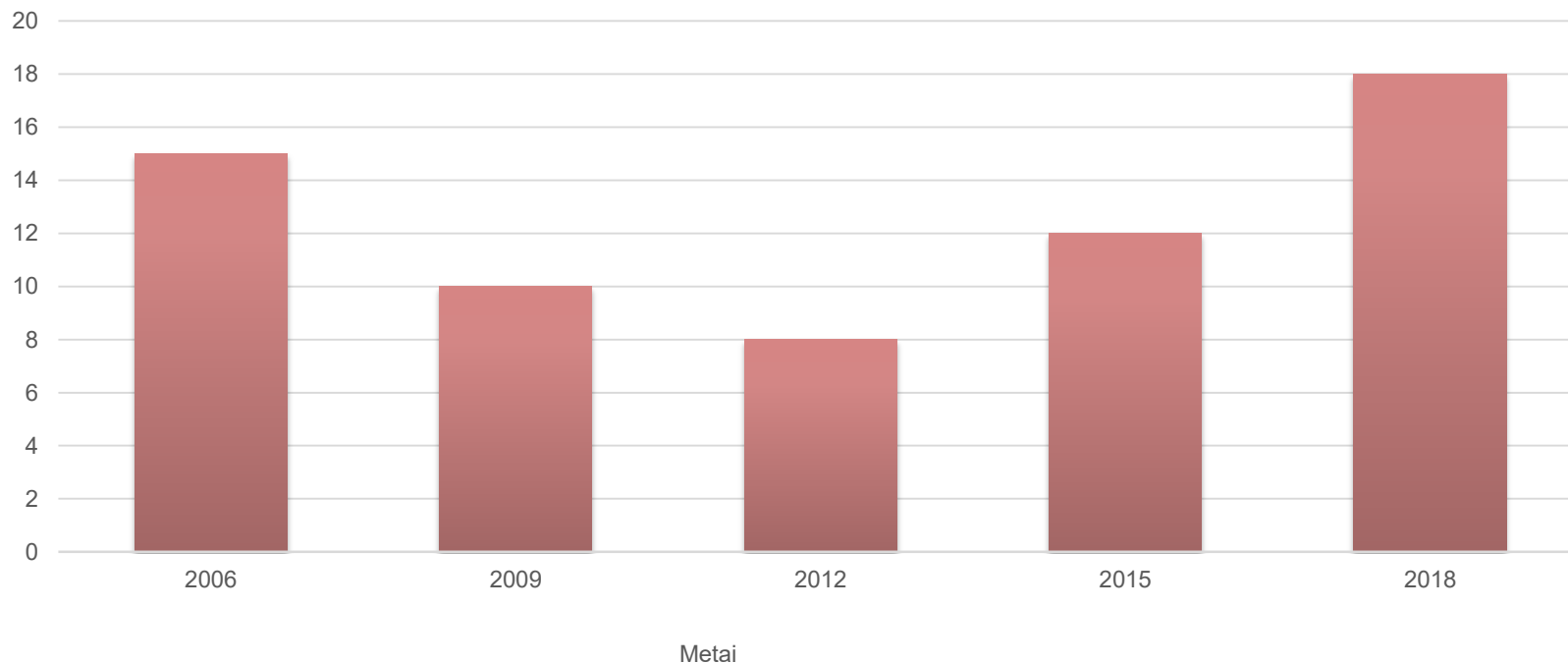

Deginti plotai 2013

Tetervinų monitoringo rezultatai 2018 metais

Tetervinų skaičiaus kitimo dinamika buvusio karinio poligono teritorijoje

PAST Čepkelių pelkė - 15patinų.

PAST Dainavos giria – 18 patinų

Čepkelių pelkėje tetervinų populiacijos būklė patenkinama, stebimas mažėjimas.

Parko teritorijoje populiacijos būklė gera.

Ugnis yra sudėtinga gamtotvarkos priemonė

- Aiškinamasis darbas su visuomene ir interesų grupėmis;
- Rūpestingas pasiruošimas – tinkama vieta ir laikas, gamtinių sąlygų įvertinimas;
- Ugnies kontrolė, apsaugos juostų įrengimas, tinkama įranga;
- Monitoringas ir tyrimų rezultatų pristatymas

- S. Adomavičius, A. Lankelis, 2011. Miško gaisrai / Metodinė medžiaga. Kaunas, 100 p.
- P. Pereira, M. Lapelė, P. Mieraškas, 2012. Management of protected areas with prescribed fire in Lithuania. The case of Dzūkija National Park. Flamma, vol. 3(2)1 – 5;
- David Martin, Mindaugas Lapelė, 2015. Forest fire evidences in Dzūkija National Park, Lithuania. Flamma, vol. 6(2) 71 – 74;
- <https://sites.google.com/site/flammafgr/home>
- Onutė Grigaitė, Mindaugas Lapelė, 2017. Kontroliuojamo gaisro poveikis viržynų buveinėms ir saugomoms rūšims. Kn. Gamtos vertybių būklė saugomose teritorijose, Vilnius, p. 27-40.

Faster glaciers of Greenland will
melt than forests allow set fire
in the forest

Assoc. Prof. Dr. Paulo Alexandre
da Silva Pereira

